

IKKINCHI JAHON URUSHIDA ERISHILGAN G‘ALABAGA O‘ZBEKISTONNING QO‘SHGAN HISSASI

Oydinova Iroda No‘monovna

*Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti,
2-kurs magistranti*

Annotatsiya: Insoniyat tarixida eng yirik harbiy to‘qnashuv hisoblangan Ikkinchi jahon urushi olti yil davom etdi va unda dunyo aholisining beshdan to‘rt qismi ishtirok etdi. Uning paydo bo‘lishida tashqi sabablarga emas, shuningdek, geosiyosiy, milliy, mafkuraviy, ijtimoiy va iqtisodiy omillar ham rol o‘ynadi. Ularning ichida iqtisodiy omil – sobiq sovet davlatining urushda g‘alaba qozonishida muhim ahamiyat kasb etdi. Bunday g‘alabaga erishishda O‘rta Osiyo respublikalari, shu jumladan O‘zbekistonning o‘rni beqiyosdir. Ikkinchi jahon urush mobaynida tarixiy jarayonlar muammosi o‘z dolzarbligini yo‘qotmagan.

Kalit so‘zlar: Divizya, kavaleriya, Moskva mudofaasi, Fashizm.

Jahon miqyosida olib borilayotgan tadqiqotlarda urushning boshlanish sabablari, kechishi, urush harakatining iqtisodiyotga ta‘siri, iqtisodiyotdagi o‘zgarishlarning ijtimoiy hayot bilan bog‘liqligi, urushning natija va oqibatlari tarixchilar diqqat markazida bo‘lmoqda. Tadqiqotlar bilan bog‘liq urush tarixini aks ettiruvchi muzey ekspozitsiyalari tashkil etilmoqda, bir necha tomlik hujjatlar to‘plami va monografiyalar chop qilinmoqda. Mavzu bilan bog‘liq yangi tarixiy faktlar ilmiy muomalaga kiritildi va izlanishlar davom etmoqda. Lekin sovet, ayniqsa Markaziy Osiyo tarixshunosligida urush yillarida Markaziy Osiyo respublikalari, shu jumladan, o‘zbek xalqining front ortidagi fidokorona mehnati va g‘alabaga qo‘shgan beqiyos hissasi haligacha to‘liq yoritilmagan. Bularning hammasi tarixchilar oldiga yangi vazifalarni qo‘yadi.

Shu o‘rinda aytish lozimki, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ikkinchi jahon urushida qozonilgan G‘alabaning 75-yilligini munosib nishonlash to‘g‘risida” 2019-yil 23-oktabrdagi PQ–4495-son qarorida ta‘kidlanganidek, “Ko‘pmillatli O‘zbekiston xalqi butun taraqqiyparvar insoniyat qatori 1941 – 1945 yillarda Ikkinchi jahon urushida faol ishtirok etib, fashizm ustidan qozonilgan buyuk G‘alabani ta‘minlashga munosib hissa qo‘shdi. El-yurtimizning urush yillarida ko‘rsatgan mardlik va qahramonligi biz uchun ulkan jasorat maktabi, g‘urur-iftixor manbai bo‘lib, vaqt o‘tgani sayin bu o‘lmas qadriyatlarining ahamiyati tobora ortib bormoqda”[1].

Ma‘lumki, bugungi kunda Vatanimiz tarixini xolis va haqqoniy o‘rganish, jumladan, Ikkinchi jahon urushi va u keltirib chiqargan mislsiz yo‘qotishlar, urushda erishilgan buyuk G‘alabaga O‘zbekiston xalqining qo‘shgan munosib hissasini aniq

hujjatlar asosida ko'rsatish, fashizmga qarshi janglarda qatnashgan ming-minglab yurtdoshlarimizning nomlarini abadiylashtirish, yosh avlodni mardlik, Vatanga mehr va sadoqat ruhida tarbiyalash borasida ibratli ishlar amalga oshirilmoqda.

Chunonchi, shu kunga qadar yurtimiz aholisining 1 million 500 mingga yaqini urushda ishtirok etgan, deb hisoblanar edi. Izlanishlarda aniqlangan yangi ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekistondan 1 million 951 mingga yaqin kishi urushga safarbar etilgan. Shuningdek, o'sha davrda "quloq" sifatida boshqa o'lkalarga surgun qilingan 59 mingdan ortiq vatandoshimiz ham harakatdagi armiyaga safarbar etilgani ma'lum bo'ldi. Ilgari 396 ming nafar O'zbekiston fuqarosi urushda halok bo'lgan, deb aytilardi. Aslida bu raqam 538 mingdan ziyod bo'lgan. Bundan tashqari, frontda bedarak yo'qolganlar haqidagi ma'lumotlar ham to'liq emasdi. Hozirgi vaqtda 158 mingdan ko'proq hamyurtimiz urushda bedarak ketgani aniqlandi[2].

Butun O'zbekiston Moskva uchun oyoqqa turdi. 1941-yil noyabridan 1942-yil mart oyiga qadar O'zbekistonda harbiy qismlar tashkil etildi. Fashist kallakesarlarini Moskva ostonalaridan ulotirib tashlashda qahramonlik mo'jizalarini ko'rsatganlar orasida O'zbekistonda tuzilgan harbiy qismlar 44-kavaleriya diviziyasi, 21-kavaleriya diviziyasi, 259 o'qchi diviziyasining jangchi va komandirlaridan 106 kishi SSSR ordenlari va medallari bilan mukofotlandi. 21-kavaleriya diviziyasi jangda ko'rsatgan qahramonliklar uchun 14-gvardiyasi kavaleriya diviziyasiga aylantirildi. 259 o'qchi diviziyasi gvardiyachi diviziya nomini oldi.

Moskva uchun jang qilgan I.V.Panfilov nomidagi mashhur 8 gvardiyachi diviziyaning shaxsiy sostavida O'zbekistonlik bahodirlar Zarif Ibroximov, G'ulom Abdukarimov va boshqalar jasorat ko'rsatdilar. Yovuz dushmanga nafrat hatto O'zbekistonlik ayollarimizni ham qo'lga qurol olib jangga otlantirdi.

O'zbekistonlik Zebo G'anievaning Moskva himoyasi uchun ko'rsatgan jasorati tillarda doston bo'ldi. Zeboxon xalq ko'ngillilari safida Moskva mudofaasiga otlandi. U o'z hayotini bir necha bor xavf ostida qoldirib razvedkachilar safida 12 marta "til" (dushmanning rejalari-planini bilib olish maqsadida tirik asir tutib kelish) operatsiyasida ishtirok etib shuhrat qozondi. Zebo G'anieva jang maydonlarida 28 fashist jalloдни yer tishlatdi. Qizil bayroq ordeni bilan mukofotlandi.

Jami bo'lib, Moskva himoyasi uchun olib borilgan janglarda qatnashgan O'zbekistonlik askar va ofitserlardan 1753 kishi SSSR Oliy Sovetining Farmoni bilan "Moskva mudofaasi uchun" medaliga sazovar bo'ldi.

Fashist kallakesarlarining yashin tezligida urush rejasi Moskva ostonalarida sharmandalarcha barbod bo'ldi. Dushman Stalingrad yo'nalishida jangga o'tdi. Minglarning biri sifatida respublika oqsoqoli Yo'ldosh Oxunboboev Stalingrad jangi arafasida o'zbek jangchilariga quyidagicha murojaat qildi: "Sovet Ittifoqining Qahramoni, fashistlar istehkomini tanho o'zi zabt etgan Qo'chqor Turdievning tarixiy

qahramonligi mamlakatimiz xalqlari tilida doston bo'lmogda. Beshariqlik Sirojiddin Valiev, Toshkentlik kolxozchi Rustambekov, to'qimachilik kombinatining ishchisi chavandoz Ahmad Doliev, buxorolik Haitov otabobolarining mardlik hislatlarini o'zida gavdalandirgan boshqa yuzlab sher yigitlarimizning nomini xalqimiz hamisha faxr va ehtirom bilan tilga oladi. Besh marta jangga kirganida uch yuzdan ko'p gitlerchini qirib tashlagan bahodir farzandi Haitovga xalqimiz: "Balli, azamat, dushmanga omon bermay qira ber, yenga ber, yengilma" deydi. Chunki o'zbek xalqi o'z farzandlariga "mard bo'lsang kuchingni maydonda ko'rsat" deb ta'lim beradi".

Snayperchi Abdujabbor Aliqulov hisobida 13 gitlerchining qirib tashlagani yozib qo'yilganligi ma'lum. Boshqa bir o'zbek snayperchisi Xo'jamatov Stalingrad janglarida 117 nemis askari va zobitlarini qirib tashladi. Pulemyotchi Hamro Ochilov hisobidagi qirilgan fashistlar 1500 kishiga yetgandi. U Lenin ordeni bilan taqdirlangandi.

Kichik leytenant Jo'ra Turdiev bosh bo'lgan bo'linma artelleristlari katta mahorat ko'rsatib, 200 dan ortiq fashistlarni yer tishlatdi. Gvardichi mayor Ubaydulla Mirzoidovning batalonidagi jangchilardan Solix G'ulomov 100 dan ortiq gitlerchini, Temir Xudoyberdiev dushmanning 50 ta askarini otib o'ldirdi va 100 dan ortiq fashistlarni asir oldi.

O'zbekistonlik jangchilar Stalingrad ostonalarida fashistlar Germaniyasining quyoshini botirishda jangning oldingi saflarida bo'ldilar. O'zbekistonning 2788 jangchisiga «Stalingrad mudofaasi uchun» medali topshirildi.

Dushman hamon taslim bo'lishni hayoliga keltirmas edi. Stalingrad jangida "qish qahratonidan yengilgan" dushman yoz jangida g'alaba qilish ishtiyoqida 1943 yilning iyul oyi boshida 232 diviziya bilan Kursk-Oryol-Belgorod yoybo'ylab hujumga o'tdi. Ammo dushman bu yerda ham yengilib fashistlar Germaniyasi halokat yoqasiga yaqinlashib qoldi.

O'zbekistonlik mard jangchilar Ukraina va Belorussiya, Kavkaz va Boltiq bo'yi yerlarini dushmandan ozod qilishda, qamalda qolgan Leningradni himoya qilish, xullas SSSRni dushmandan tozalash, Qardosh yevropa xalqlariga yordam qo'lini cho'zishda hamda gitlerchilar fashizimni o'z uyasida tor-mor keltirishda qahramonlik namunalarini ko'rsatdilar[3].

Faqat 1944 yilda fashistlardan Kavkaz yerlarini ozod qilishda mardlik va jasurlik namunalarini ko'rsatganliklari uchun O'zbekistonlik jangchilardan 1974 ishi sovet Ittifoqining orden va medallari bilan taqdirlangan edi. Qizil Armiyaning 1944 yildagi umumiy hujumi davrida O'zbekistonlik jangchilaridan 78 bahodir Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoniga sazovor bo'ldi, bular orasida Farg'ona viloyatidan Abdusalom Dehqonboev, Andijonlik Ostanaqul Shokirov, Samarqandlik Elboy Qoraboev va boshqalar bor edilar. Qahramon o'zbek o'g'loni litvaliklar uchun ayniqsa qadrdon va

aziz bo'lib qoldi. Litva tuprog'ini fashistlardan ozod qilishdagi jasurligi hurmati uchun Ostanagul Shokirovga atab Vilnyusdagi 27-maktab kollektivi muzey tashkil qildilar.

O'zbek xalqi fashist gazandalardan Polsha, Chexoslovakiya, Vengriya, Ruminiya, Bolgariya, Yugoslaviya, Albaniya hamda Germaniya xalqlarini ozod qilishda qatnashib, o'zining baynalminalchilik burchini ado etgan, asl farzandlari bilan haqli suratda faxrlanadi. Bular orasida Qizil Armiya generallari, Sovet Itifoqi Qahramonlari Sobir Rahimov, Mullajon Uzoqov va Fayzulla Norxo'jaevlar alohida diqqatga, e'tiborga loyiqdirlar.

1941 – 1945-yillardagi Ikkinchi Jahon urushi urushi vaqtida O'zbekiston nafaqat urushga qurol-yarog', oziq-ovqat yetkizib bergan, balkim u butun g'arbidan evakuasiya qilingan millionlab fuqarolar uchun boshpanaga aylandi. O'zbek oilalari dinidan millatidan qat'iy nazar, minglab yetim bolalarni asrab olgan.

1939 – 1945-yillarda bo'lib o'tgan bu urushda O'zbekistonlik jangchilardan 120 ming kishi SSSR ning turli orden va medallari bilan taqdirlandi. Shulardan 300 dan ortiq kishiga Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoni berildi[4].

Shunday qilib ikkinchi jahon urushi yillarida O'zbekiston mehnatkashlari, o'zbekning mard o'g'il-qizlari front orqasida, shuningdek urushning dahshatli jang maydonlarida mehnat va jangovarlik jasoratlarini ko'rsatib sovet xalqining bu urushda erishgan umumiy g'alabasiga o'zining salmoqli ulushini qo'shdi.

9-may kuni O'zbekiston butun dunyo bilan birgalikda yangi zamon tarixidaga o'ta muhim bo'lgan sanani – nasizm ustidan qozonilgan G'alabani nishonlaydi. 9-may kuni O'zbekistonda Xotira va qadrlash kuni deb e'lon qilingan. Ushbu kun barcha shahar va tumanlarda bayramga bag'ishlangan tantana va namoyishlar bo'lib o'tadi. Poytaxtda asosiy tadbirlar Mustaqillik maydonidagi Xotira maydonida va "Birodarlar qabri" majmuasida bo'lib o'tadi.

Rasmiy tadbir va tantanalardan tashqari, O'zbekistonda har bir urush qatnashchisi va mehnat fronti faxriysining holidan shaxsan xabar olib, ularga sovg'alar va moddiy yordam ko'rsatish yo'lga qo'yilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ikkinchi jahon urushida qozonilgan G'alabaning 75-yilligini munosib nishonlash to'g'risida" 2019-yil 23-okyabrdagi PQ-4495-sonli qarori. - <https://lex.uz/docs/4664439>

2. [Xalqimizning Ikkinchi jahon urushidagi ishtiroki haqida juda muhim yangi ma'lumotlar yuz ochdi. https://uzlidep.uz/news-of-party/9065](https://uzlidep.uz/news-of-party/9065)

3. Shamsutdinov R. O'zbekistonliklar Stalingrad janglarida Fashizm ustidan qozonilgan g'alabada O'zbekistonning tarixiy hissasi. (1941-1945), T.: "Fan" 1996, 108,111-betlar

4. O‘zbekistonlik jangchilarning II jahon urushi janggohlaridagi jasoratlari. <https://aniq.uz/uz/yangiliklar/uzbekistonlik-jangchilarning-ii-jahon-urushi-janggohlaridagi-jasoratlari>

5. Рўзимуродов, С., & Юсупов, М. ЎЗБЕКИСТОНДА ФАЛСАФИЙ ФИКРЛАР ИБТИДОСИ ХУСУСИДА. Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД, 253.

6. Ruzimurodov, S. M. (2021). Ethnomadonian, Ethnoesthetic Aspects Of The Formation Of A Healthy Lifestyle In Society. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, 3(05), 188-194.

7. Ruzimurodov, S. M., & Ruzimurodov, O. M. (2021). The Role of the Neighbourhood in the Healthy and Harmonious Education of Young People in the Global Environment. *Indiana Journal of Humanities and Social Sciences*, 2(12), 1-3.

8. MADATOVICH, R. S. Aesthetic Features of the Formation of a Healthy Environment in the Upbringing of Children in the Family. *JournalNX*, 6(04), 88-90.

9. Рўзимуродов, С. (2022). ГЛОБАЛЛАШУВ ДАВРИДА ЁШЛАРНИ СОҒЛОМ ҚИЛИБ ТАРБИЯЛАШДА МАҲАЛЛА ВА ОИЛАНИНГ ТУТГАН ЎРНИ. *Journal of Social Sciences*, 1(02), 55-59.

10. Khabibullaevna, V. N., & Sadullayevich, T. A. (2021). Use of international experience in assessing the level of knowledge of secondary school students. *World Bulletin of Social Sciences*, 3(10), 179-182.

11. Санақулов, А. Н., & Бобоёров, Ш. Б. (2022). ЁШЛАРДА ВИРТУАЛ РЕАЛИК (VR) ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ КЎНИКМАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЗАРУРАТИ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(5), 281-289.

12. Ruzimurodov, S. M., & Sultanova, N. (2019). THE ROLE OF THE FAMILY IN THE UPBRINGING OF YOUNG PEOPLE AS A HARMONIOUS GENERATION. In *Инновационные подходы в современной науке* (pp. 367-371).

13. Рўзимуродов, С., & Юсупов, М. ЎЗБЕКИСТОНДА ФАЛСАФИЙ ФИКРЛАР ИБТИДОСИ ХУСУСИДА. Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД, 253.

14. МАМАРАСУЛОВИЧ, А. В. (2021). Баркамол ёшларни тарбиялашда маънавий-ахлоқий мезон ва меъёрларнинг ўрни. *АНДИЖОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ИЛМИЙ ХАБАРНОМА*.

15. Sanaqulov, A. (2022). FEATURES OF PREVENTING METAMORPHOSIS OF SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN THE VIRTUALIZATION OF PUBLIC LIFE. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECS)*.

16. Абсатторов, Б. М. (2022). ТАСАВВУФ–ЎЗ–ЎЗИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА ҲАҚИҚАТНИ БИЛИШ ЙЎЛИ СИФАТИДА. *Gospodarka i Innowacje*., 30, 167-173.

17. Nizomi, A. B. M., & Al-Khorazmi, K. A. O. (2022). Sufism as a way of self-implementation and knowledge of the truth. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 11(11), 199-204.

18. Khabibullaevna, V. N., & Sadullayevich, T. A. (2021). Use of international experience in assessing the level of knowledge of secondary school students. *World Bulletin of Social Sciences*, 3(10), 179-182.

19. Санакулов, А. Н., & Бобоёров, Ш. Б. (2022). ЁШЛАРДА ВИРТУАЛ РЕАЛЛИК (VR) ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ КЎНИКМАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЗАРУРАТИ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(5), 281-289.

20. МАМАРАСУЛОВИЧ, А. В. (2020). ИНСОН ФАОЛИЯТИДА АХЛОҚИЙ МЕЪЁРЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МЕЗОНЛАРИ. *Вестник Каракалпакского государственного университета им. Бердаха*.

21. МАМАРАСУЛОВИЧ, А. В. (2018). INNOVATORY METHODS OF WORKING WITH UNORGANIZED YOUTH. *European Science Riview*.

22. Туйчиева, Х. Н., & Каххарова, М. М. (2020). ПОВЫШЕНИЕ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. In *Общественные и гуманитарные науки* (pp. 51-53).

23. Kakhkharova, M. M. (2019). СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЙ ОБЩЕСТВЕННОЙ СРЕДЫ. *Theoretical & Applied Science*, (10), 682-687.

24. Qaxxorova, M. (2022). ЖАДИДЧИЛИК ТАЪЛИМОТИДА ЖАМИЯТ МУЎТИНИ АХЛОҚИЙ МЕЪЁРЛАШТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ. *Теория и практика современной науки*.

25. Qaxxorova, M. (2022). Ma'naviy tarbiya strategiyasi. *Islom tafakkuri*.

26. Kakhkharova, M. M. (2019). СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЙ ОБЩЕСТВЕННОЙ СРЕДЫ. *Theoretical & Applied Science*, (10), 682-687.

27. Qahhorova, M. (2021). SOCIO-PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF THE SOCIO-RELIGIOUS SPIRITUAL AND MORAL ENVIRONMENT. *Theoretical & Applied Science*, (6), 135-138.

28. Qahhorova, M. (2021). SOCIO-PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF THE SOCIO-RELIGIOUS SPIRITUAL AND MORAL ENVIRONMENT. *Theoretical & Applied Science*, (6), 135-138.

29. Каххарова, М. М., & Каххаров, С. Х. (2019). Почитание священной памяти предков, героизма и достоинства народа—высокая ценность. *Эшелоны идут на восток. Эвакуация в Узбекистан в годы Великой Отечественной войны*, 238-242.

30. Sanaqulov, A. (2022). FEATURES OF PREVENTING METAMORPHOSIS OF SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN THE VIRTUALIZATION OF PUBLIC LIFE. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECS)*.

31. Каххарова, М. М. (2018). Этическое наследие мыслителей востока. *Актуальные проблемы современной науки*, (5), 47-52.

32. Tulenova, G., & Sanaqulov, A. (2022). MODERN VIRTUAL TECHNOLOGY AND ITS OPPORTUNITIES. *Academic research in educational sciences*, 3(9), 100-105.

33. Bakiyevna, V. Z., Khamidovna, S. A., Nazarovich, A. S., & Abdukarimovna, G. K. (2021). The Role of the Spiritual Heritage of Mahmudhodja Behbudi in the Education of the Heirs of the Third Renaissance. *Design Engineering*, 14650-14671.

34. Nazarovich, S. A. (2022). DEVELOPMENT OF INFORMATIONAL IMMUNITY AS THE KEY TO INCREASING THE INFORMATION CULTURE OF PEOPLE. *Conferencea*, 191-196.

35. Санакулов, А. Н. (2022). ОБЕСПЕЧЕНИЕ МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(5), 290-296.

36. Nazarovich, S. A. (2022). SPIRITUAL ASPECTS AND SECURITY IN THE INFORMATION SOCIETY. *Conferencea*, 94-99.

37. Khabibullaevna, V. N., & Sadullayevich, T. A. (2021). Use of international experience in assessing the level of knowledge of secondary school students. *World Bulletin of Social Sciences*, 3(10), 179-182.

38. Санакулов, А. Н., & Бобоёров, Ш. Б. (2022). ЁШЛАРДА ВИРТУАЛ РЕАЛЛИК (VR) ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ КЎНИКМАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЗАРУРАТИ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(5), 281-289.

39. Nazarovich, S. A., & Olimjanovich, X. A. (2022). FEATURES OF PREVENTING METAMORPHOSIS OF SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN THE VIRTUALIZATION OF PUBLIC LIFE. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(7).

40. Sanaqulov, A. (2022). FEATURES OF PREVENTING METAMORPHOSIS OF SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN THE VIRTUALIZATION OF PUBLIC LIFE. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECS)*.